

Finansowane przez
Unię Europejską

Bakteria *Ralstonia solanacearum* groźny agrofag kwarantannowy

Ralstonia solanacearum (śluzak) jest bakterią porażającą ponad 200 gatunków roślin należących do 50 rodzin. Na terenie Unii Europejskiej bakteria posiada status agrofaga kwarantannowego i podlega obowiązkowi zwalczania. Bakteria *Ralstonia solanacearum* znajduje się na liście agrofagów kwarantannowych dla Unii Europejskiej zgodnie z załącznikiem II część B, do rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) 2019/2072. Środki w celu zwalczania i zapobiegania rozprzestrzenianiu się bakterii *Ralstonia solanacearum* zostały określone w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) 2022/1193 z dnia 11 lipca 2022 r. Zgodnie z rozporządzeniem, wszystkie państwa członkowskie zobowiązane są do przeprowadzania corocznych kontroli występowania tego agrofaga na określonych roślinach żywicielskich, w wodach powierzchniowych oraz w odpadach płynnych.

Bakteria nie stanowi zagrożenia dla zdrowia ludzi oraz zwierząt, ale może powodować duże straty w uprawach niektórych gatunków roślin uprawnych i nieudomowionych. W związku z tym ma znaczenie gospodarcze, a podejmowane przez inspekcję PIORiN działania mają na celu zapobieganie wystąpieniu strat w rolnictwie. Najczęściej poraża rośliny z rodziny psiankowatych, a w szczególności rośliny pomidora i ziemniaka. *Ralstonia solanacearum* rozprzestrzenia się głównie poprzez zakażone bulwy ziemniaka, zainfekowane: narzędzia, wody powierzchniowe. W przypadku roślin dzikorosnących a zwłaszcza psianki słodkogórz (*Solanum dulcamara*) bakteria zimuje i namnaża się. Następnie dostaje się do wody, która może stać się źródłem zakażenia kolejnych roślin żywicielskich (w tym także ziemniaków). Zmiany klimatyczne w Polsce sprzyjają rozwojowi tej choroby, a optymalną temperaturą dla rozwoju bakterii jest +27°C. W przypadku, gdy zainfekowane zostaną rośliny ziemniaka lub pomidora, porażenie w większości przypadków jest bezobjawowe, a objawy chorobowe obserwuje się dopiero w kolejnych sezonach uprawy:

- na częściach zielonych roślin żywicielskich w postaci:
 - wędnięcia liści na końcach łodyg;
 - brązowych przebarwień łodyg prowadzących do zamierania roślin;
 - wycieku mlecznobiałego śluzu bakteryjnego po przekrojeniu łodygi;
- na bulwach ziemniaka po ich przekrojeniu:
 - brązowych przebarwień tkanki;
 - wycieku śluzu bakteryjnego z oczek, gnicie bulw.

W czerwcu 2022 roku odnotowano pierwsze wykrycie bakterii *Ralstonia solanacearum* w wodach powierzchniowych Polski w rzece Widawa w województwie dolnośląskim. W 2023 roku stwierdzono kolejne wykrycie bakterii na terenie województwa dolnośląskiego w dopływie Widawy, tj. Młynówce oraz w rzece Odrze (rzeka Widawa jest prawym dopływem Odry). W 2024 r. pozytywne wyniki uzyskano dla próbek wody pobranych na terenie czterech województw:

- 1) dolnośląskiego – rzeki: Ślęza (lewostronny dopływ Odry), Odra i Oława (lewostronny dopływ Odry) oraz staw w miejscowości Serby;
- 2) opolskiego – rzeka Widawa oraz rów melioracyjny Sitnik (ujście do rzeki Widawy);
- 3) łódzkiego – rzeka Warta w powiecie sieradzkim;

- 4) zachodniopomorskiego – rzeka Odra Zachodnia, około 27 kilometr jej rozwidlenia od głównego koryta rzeki, na wysokości wsi Siadło Dolne.

W ramach realizacji Programu Single Market Programme (SMP) inspektorzy Oddziałów terenowych WIORiN w Katowicach pobierają próbki z wód powierzchniowych do badań w kierunku *Ralstonia solanacearum*. Na terenie województwa śląskiego w miejscach pobierania próbek wody z rzeki Odry, Warty oraz z rzeki Liswarty (lewy dopływ rzeki Warty) i jej dopływu rzeczki Górnianki (Opatówka) nie wykryto obecności bakterii *Ralstonia solanacearum*.

Szkodliwość ww. bakterii polega na łatwym rozprzestrzenianiu się poprzez skażoną wodę. Dlatego istotne jest aby **nie stosować** do nawadniania plantacji, wody z zakażonych odcinków rzek. Zaleca się prowadzić obserwacje upraw ziemniaków i pomidorów szczególnie w pobliżu rzek pod kątem występowania objawów powodowanych przez bakterię *Ralstonia solanacearum*. W przypadku jakichkolwiek podejrzeń co do obecności bakterii w ww. uprawach należy poinformować o tym fakcie najbliższą jednostkę PIORiN.

Informacje na temat występowania objawów oraz zapobiegania rozprzestrzenianiu się bakterii zostały opisane w ulotce opracowanej przez inspekcję PIORiN. Więcej informacji nt. *Ralstonia solanacearum* jest do pobrania na stronie internetowej www.piorin.gov.pl.

Fot. 1. Pobranie próbek wody (autor WIORiN w Katowicach).

Fot. nr 2. Psianka słodkogórz (*Solanum dulcamara*), (autor WIORiN w Katowicach).